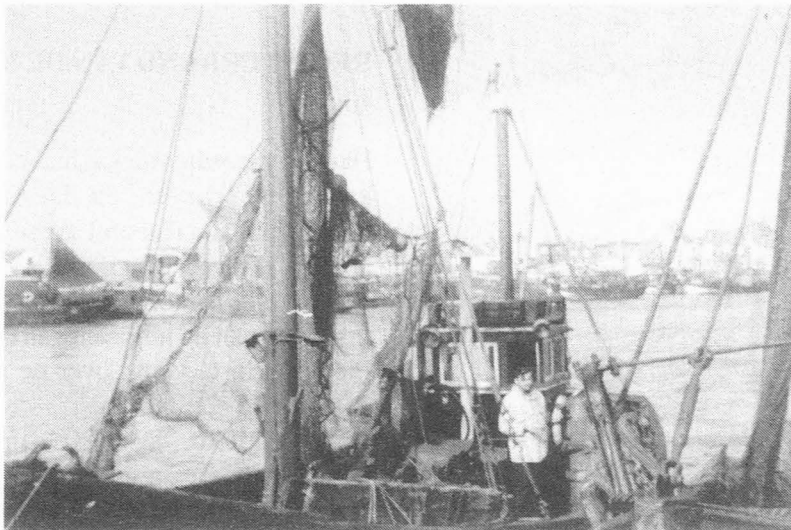

IK ZOU DAAR EEN BOEK KUNNEN OVER SCHRIJVEN

De charmes van dagelijksheid (vervolg en slot)

dinsdag 6 september 1960

Via een kennis van een vriend van meneer Thibau is er een aanbod waar Frank en ik gretig op ingaan: we kunnen vannacht in Zeebrugge meevaren met een vissersboot; morgen rond de middag zijn we terug aan wal.

Natuurlijk veel te vroeg in Zeebrugge... en om de tijd te doden zat er niets anders op dan ergens iets te eten en te drinken.

Op de vissersboot Victorine.

De Z 611 Victorine is naar mijn mening een eerder klein bootje. Een paar bemanningsleden, een hut en twee masten. De mannen zeggen dat we ons geen zorgen hoeven te maken: de zee is kalm en er kan niets gebeuren.

Ja, mijn oor! We waren amper uitgevaren of het bootje begon naar voor en naar achter en naar links en naar rechts te slingeren... en in geen tijd lag alles wat ik in mijn maag had overboord. De bemanning leek daar geen hinder van te ondervinden en was de hele tijd aan het werk. Wij zijn aan dek gebleven... naar beneden gesukkeld, waar we ons nog ellendiger voelden... weer aan de oppervlakte gekomen, waar de frisse lucht toch niet echt voor beterschap zorgde... en zolang we op zee waren, heb ik me ellendig gevoeld. Nooit meer!

Eigenaardig: van zodra we de haven binnen voeren en het vervaarlijke slingeren ophield, voelden we ons op slag kiplekker. Onze beproeving was afgelopen.

We hebben van de vriendelijke bemanning afscheid genomen. Ze hebben ons een portie vis meegegeven voor thuis. En als we zin hebben in nog een keer moeten we maar iets laten weten. Frank ziet dat wel zitten. Wat mij betreft, ben ik er zeker van dat dat niet het geval zal zijn.

woensdag 7 september 1960

Met een paar auto's naar Brussel-Anderlecht om afscheid te nemen van Antoine, die vanaf vandaag deel zal uitmaken van de Congregatie van het Onbevlekt Hart van Maria of Missionarissen van Scheut, of Scheutisten tout court. Er zijn dit jaar enkele tientallen roepingen-over de hele wereld verspreid moeten er in totaal zo'n 2.000 Scheutisten zijn- en in de tuin krioelde het dan ook van de talloze familieleden, die op deze dag van de intrede van de geroepene zeker wilden aanwezig zijn. Iedereen zag er bijzonder vervuld, opgetogen, ja zelfs uitgelaten uit. Gelukkige mensen, ook al kwamen ze hier vandaag definitief afscheid nemen van een zoon of een broer.

Beetje moeilijk moment voor iedereen toen het ogenblik aangebroken was dat de familieleden en vrienden verzocht werden afscheid te nemen en het klooster te verlaten. Wij hadden elkaar al de hand gedrukt (Het eigenlijke afscheid was een paar dagen geleden gebeurd toen Antoine me gevraagd had de hele namiddag samen door te brengen. We hebben toen eerst het begijnhof bezocht waar hij nooit genoeg kan van krijgen... en daarna heeft hij op zijn "altaar" in de leegstaande verdieping van het appartementsgebouw voor een van de laatste keren een mis opgedragen. Voor hem niet zomaar een spel of doen alsof, maar een betekenisvol gebeuren waarvoor hij tot in de kleinste details ook vestimentair volledig is uitgerust en waarbij hij telkens in een soort trance verkeert.), de allerlaatste momenten wou Antoine nog gaarne even alleen zijn met zijn moeder, vader en zuster, die Antoinette heet en die ik nooit eerder had gezien..

vrijdag 9 september 1960

Wie af en toe eens langs komt, is Roger Serras, die hier niet ver vandaan op het Eiland Malem woont. Hij volgt nu de opleiding voor onderwijzer aan de Normaalschool, maar we kennen elkaar van op het atheneum en de literaire avonden bij meneer Demey. Roger schrijft verwoed, hij is daar werkelijk door bezeten en hij droomt ervan in de niet zo verre toekomst een gedichtenbundel te kunnen uitgeven. Mocht dat niet onmiddellijk lukken dan zal hij zelf het woord nemen: hij heeft een schrijfmachine, uit gekleurd licht karton is het niet moeilijk omslagen te snijden en hij kan voldoende vlot met Chinese inkt overweg om voor iedere bundel een origineel omslag te ontwerpen. Hij probeert me warm te maken om dat samen te doen: ieder 10 à 15 gedichten... we delen de onkosten... samen moeten we toch in staat zijn om zonder veel moeite 100 of meer boekjes te verkopen... en eenmaal die eerste stap gezet, zal het nadien veel gemakkelijker zijn om in tijdschriften te publiceren. (Ik zat me af te vragen waarom hij dat niet met Jan Daele doet, met wie hij samen in de normaalschool zit en die toch ook bezeten is door schrijven... of schrikt hij ervoor terug om met Jan samen te werken, want die is altijd in zijn eentje bezig en nadat hij met zijn bromfiets een ongeval heeft gehad en op zijn hoofd is gevallen, zal het er waarschijnlijk niet op verbeterd zijn... maar ik heb er niet meteen aan gedacht hem dat te vragen.)

Roger maakt me wel gek met dat voorstel... maar ondanks de twee gedichten van vorige week, die de goedkeuring kregen van Marinette, ben ik nog niet zo overtuigd van eigen kunnen als hij... en in ieder geval bezit ik nog geen 10 en zeker geen 15 gedichten die de moeite waard zouden zijn om in een boekje gebundeld te worden. Als ik er in de loop van het academisch jaar zou in slagen af en toe een nieuw gedicht te schrijven, zouden we dat volgende zomer misschien eens kunnen proberen.

(Wat we in juli-augustus van 1961 dan ook gedaan hebben: het gedichtenbundeltje heette "Tweeluik", het werd in elkaar gestoken zoals hierboven staat beschreven; er zijn meer dan 200 exemplaren van verspreid.)

Toen hij afscheid nam en we al aan de deur stonden, zei hij me dat hij van plan is een selectie van zijn gedichten naar Raymond Herreman te sturen... of misschien gaat hij de enveloppe wel persoonlijk afgeven op de redactie bij Louis Paul Boon in de Sint-Pietersnieuwstraat... hij hoopt dat hij er iets zal over schrijven in zijn dagelijkse rubriek "Boekuil" in het dagblad Vooruit.

woensdag 14 september 1960

Marcel heeft het verhaal vanavond aan tafel verteld.

Raymond, een van zijn goede kennissen, is tegelijk een goed biljartspeler en een meer dan behoorlijk drinker. Een paar keer per week gaat hij naar zijn

stamcafé in Klein Turkije om te spelen en zijn lading alcohol naar binnen te gieten.

Maar een paar dagen geleden heeft hij toch werkelijk te veel gedronken en is het uit de hand gelopen, of liever, is hem iets overkomen dat hij niet licht zal vergeten. Na de spelen is hij te lang aan de toog blijven staan... en toen hij naar buiten stapte, was zijn gang behoorlijk onvast en moest hij zijn queue als steun en wandelstok gebruiken.

Toen enige tijd later ook zijn twee drinkebroers naar buiten stapten, zagen ze aan de overzijde van de straat dat de auto van Raymond er nog steeds geparkeerd stond... en dat er iemand in zat.

Ze zijn de straat overgestoken... tot hun verwondering zagen ze dat Raymond op de bank achterin zat en dat de tranen over zijn wangen rolden... ze hebben het portier geopend en hem gevraagd wat er aan de hand was.

Na enige snikken kwam het er eindelijk uit: "Kun je dat nu geloven... ik kan niet naar huis... ze hebben toch zeker wel het stuur van mijn auto gestolen!"

vrijdag 16 september 1960

Aan de achterkant van de Veldstraat, of liever, op de Ajuinlei, wordt de Leie over een afstand van 110 meter overwelfd. "Grand Bazar zorgt voor parkeer-gelegenheid" heet dat dan. Voor Grand Bazar en 80 automobilisten (chichimadammen die te lui zijn of die het ondenkbaar achten dat ze hun auto niet net voor de deur kunnen parkeren en een eindje te voet zouden moeten gaan, maar die moeiteloos uren in Grand Bazar en Innovation kunnen doorbrengen of in de Veldstraat kunnen paraderen) die er tegen 1 Fr. per kwartier zullen kunnen parkeren, is dat wellicht een goede zaak. Maar de andere Gentenaars? Moeten die blij wezen dat ze nu naar een betonnen parkeerterrein i.p.v. naar Leiewater kunnen kijken?

zaterdag 24 september 1960

Twee jaar geleden is men te Gent gestart met een Muziekfestival. In 1957 had men na de restauratie van het orgel van de basiliek te Tongeren de "Basilica Concerten" georganiseerd.

In Antwerpen ontstond in 1958 de v.z.w. "Feestcomité Stad Antwerpen", die diverse manifestaties wou organiseren, o.a. een Internationaal Theaterfestival. Drie zelfstandige festivals m.a.w. die leven werden ingeblazen door de wereldtentoonstelling in de hoofdstad.

In Brugge tenslotte legt men dit jaar uitsluitend het accent op de tentoonstelling gewijd aan de Vlaamse Primitieven in Europees bezit.

Nu heeft Jan Briers, die blijkbaar een doorzetter moet zijn, de culturele initia-

tieven van die verschillende Vlaamse steden tot één geheel samengebracht en is er reeds sinds vorig jaar sprake van een “Festival van Vlaanderen”, waarvan de manifestaties van de overigens onafhankelijke festivals van de steden uitgesmeerd liggen over verscheidene maanden. Het gemeenschappelijk logo op alle propaganda is de inmiddels reeds overal bekende luchter. In de toekomst zouden nog andere Vlaamse steden (Kortrijk, Brussel, Leuven, Mechelen) hun kandidatuur stellen om tot de organisatie van het Festival van Vlaanderen toe te treden.

Dat het Festival van Vlaanderen zoveel buitenlandse bezoekers aantrekt, is te verklaren door de artistieke waarde van de programma's en de kwaliteit van de uitvoeringen, maar evenzeer door het feit dat geen land zoveel historische zalen, kastelen en kathedralen bezit op zo'n beperkte oppervlakte.

woensdag 28 september 1960

In Ledeberg, net over de Sint-Lievensbrug, aan de rechterkant, waar voordien de ruïnes stonden van een 19e-eeuwse textiel fabriek, is het administratief en commercieel centrum van de Union Cotonnière gebouwd. Het ontwerp is van de Duitse architect Theodoor Kelter; de idee is van opdrachtgever baron Braun, die een gelijkaardig bedrijfsgebouw in Duitsland heeft gezien en hier in Gent een zelfde torengedouw wou neerzetten. Het eerste torengedouw van een bedrijf in Gent. Het gedouw telt tien verdiepingen, en de bovenste verdieping, de privé-woning van baron Braun, is hoger dan de onderliggende negen, omdat hij voordien reeds in Frankrijk het houtwerk voor de bekleding van de muren had gekocht en die is te hoog voor een normale bouwlaag. Waarom het gedouw op die plaats werd neergezet, terwijl er in Gent toch verschillende andere vestigingsplaatsen (Sint-Lievenslaan, Kantienberg) mogelijk waren? Omdat de baron in 1957 reeds wist dat hier later een belangrijke op- en afrit van de autosnelweg zal komen. Omdat de bedrijfsbelasting in Ledeberg lager is dan in Gent.

De baron is een machtig man. Zelfs de weg die hier vroeger van de Sint-Lievensbrug naar de Stropbrug liep, heeft hij ingepikt om er een parking van te maken. Hij is ook vooruitziend.

Binnenin zijn er twee liften en bestaat het gedouw eigenlijk uit twee symmetrische delen. Als de Union Cotonnière ooit failliet gaat, kan het gemakkelijk tot een wooncomplex worden omgevormd.

Zij die iets afweten van moderne bouwkunst beweren dat het een fraai gedouw is, waarvan het concept beantwoordt aan praktische en esthetische vereisten: een mooi voorbeeld van hedendaagse architectuur, een schoolvoorbeeld van het modernisme van de jaren vijftig.

woensdag 5 oktober 1960

Tussen de Volderstraat en de Bennesteeg zijn werkzaamheden aan de gang om er een flatgebouw op te trekken. Gisteren op het middaguur, is als gevolg van de graafwerken, in de Bennesteeg een huis gedeeltelijk ingestort. De waard en een dienstster zijn ijlings op straat gevlucht. Alleen een vrouw die zich in de keuken bevond, werd door vallende stenen aan het hoofd gewond.

Het huis in kwestie is de drankgelegenheid (en ook een gelegenheid tot andere dingen) "La Lanterne", waar twee jaar geleden de waardin en de dienstster werden vermoord. Moorden die tot vandaag onopgelost zijn gebleven. Vrouwen dood. Huis ingestort. Alle sporen, zelfs de plaats van de misdaad is verdwenen. De politie weet van niets. De dader loopt nog steeds vrij rond.

vrijdag 7 oktober 1960

Evolutie van het gemiddeld aantal uren dat er in fabrieken door arbeiders per jaar werd gewerkt.

In 1850 werd er gemiddeld 3.810 uur per jaar gewerkt.

In 1880	3.440 uur
In 1896	3.300 uur
In 1910	3050 uur
In 1930	2.410 uur
In 1937	2.350 uur
In 1947	2.350 uur
In 1960	2.100 uur

Dat betekent dat de arbeiders van 1850 meer dan 50% van de tijd (werk + pauzes om te eten) in de fabriek doorbrachten en dat de vrije tijd nauwelijks iets voorstelde.

Na de Tweede Wereldoorlog kwamen de verhoudingen geleidelijk aan totaal anders te liggen.

Nog steeds wordt 30% aan slapen besteed, maar de aanwezigheid op het werk neemt nog slechts 22% van de tijd in beslag en de arbeiders beschikken over 48% vrije tijd.

De strijd voor hogere lonen was in de jaren vijftig zeker het belangrijkste streven van de vakbonden. In de textielnijverheid stegen de lonen tussen 1946 en 1960 met 42%, waarvan het grootste gedeelte werd afgedwongen in de periode 1954-1960. Vanaf 1956 verwierven de arbeiders een tweede week betaald verlof.

In 1950 waren er in België 4.099 textielbedrijven die 201.846 bedienden en arbeiders tewerkstelden. In 1960 zijn er nog maar 2.956 bedrijven met 145.216

werknemers. In de metaalnijverheid is de orde van grootheid een half miljoen werknemers.

Wat vrouwenarbeid betreft werd in het afgelopen decennium zo goed als niets bereikt. Niet zo verwonderlijk als men weet dat de vakbonden op het standpunt staan: "Eigenlijk zouden we niets liever willen dan dat de gehuwde vrouwen zouden kunnen thuisblijven en al hun krachten besteden aan het huishouden en de opvoeding van de kinderen." Gelijk loon voor gelijk werk bestaat niet en pas in 1958 heeft men bereikt dat de vrouwen 75% van het mannenloon krijgen i.p.v. 70% onmiddellijk na de oorlog... als dat al geen 60% of nog minder was, zoals dat in sommige nijverheden het geval was. Deze ongelijkheid bestaat zowel in de industrie, de handel als de diensten... op één uitzondering na: de kapsters verdienen evenveel als de kappers.

dinsdag 11 oktober 1960

Naast het Museum voor Schone Kunsten, de Cercle Artistique et Littéraire of Kunst en Letterenkring op de Recolettenlei en nog een tiental galerijen is de Galerij Vyncke-Van Eyck in Gent waarschijnlijk de bekendste tentoonstellingszaal.

Ze werd gesticht door André Vyncke, die in 1896 te Sint-Martens-Latem werd geboren en daar in het café van zijn vader reeds als knaap in contact kwam met schilders, beeldhouwers en dichters. In 1929 trouwde hij met Rachel Van Eyck. In 1933 was hij medeoprichter en secretaris van de Galerij Ars, een revolutionaire tentoonstellingszaal die de Latemse Expressionisten stimuleerde.

In 1937 opende hij zijn eigen galerij "Vyncke-Van Eyck" op de Nederkouter 13 (voordien woonde daar de kunstschilder Jules Allaert, die er een kunst- en papierhandel had... en naar Brussel is vertrokken) met werk van Albert Servaes. De traditie van Galerij Ars werd voortgezet. Niet ten onrechte wordt beweerd dat vele Gentse kunstliefhebbers voor het eerst met moderne kunst in aanraking zijn gekomen door het werk en de tentoonstellingen van André Vyncke.

De galerij opent in september en sluit in mei of juni. De tentoonstellingen duren 14 dagen.

Het seizoen begint doorgaans met een "In memoriam tentoonstelling". Ook vorige maand was dat het geval: Jacques Bergmans (1891-1959). Op dit ogenblik loopt er een tentoonstelling van Jef Wauters. In het afgelopen decennium werden er 220 tentoonstellingen georganiseerd.

Buitenlandse kunstenaars zijn eerder uitzondering dan regel. De exposanten zijn overwegend Gentenaars of Oost-Vlamingen. Meestal wordt er werk getoond van impressionisten, expressionisten of kunstenaars die in die zin wer-

ken: animisten, neo-impressionisten of post-expressionisten. Abstract werk komt weinig aan bod. In het voorjaar is er doorgaans een jongeren collectieve. Ook vrouwelijke kunstenaars stellen er regelmatig tentoon. In de tweede helft van september was er een tentoonstelling van Lea Vanderstraeten.

Telkens we er naar binnen stappen, blader ik ook eens in de plakboeken. Een belangrijke historische bron voor het kunstleven in de stad voor de afgelopen 25 jaar.

vrijdag 21 oktober 1960

Horen vertellen dat een onervaren eerstejaars studente uit de provincie, die op zoek was naar een kot zo dicht mogelijk bij het station, in de Boudewijnstraat is terechtgekomen. Toen ze daar “kamer te huur” voor het raam zag hangen, is ze naar binnen gestapt... en ze dacht echt dat ze de vondst van haar leven had gedaan toen de vrouw haar vertelde dat de huurprijs slechts enkele honderden franken bedroeg. “Dat kan toch niet, mevrouw, zo weinig!” Het begon haar pas te dagen bij het vernemen dat de kamer alleen per uur wordt verhuurd...

donderdag 3 november 1960

Het taxibedrijf te Gent lijkt er toch wel op achteruit te gaan. Marcel had een soort krantje meegebracht en de cijfers liegen er niet om: een vermindering van het aantal voertuigen met 15% in de afgelopen tien jaar.

	Taxi's met vaste staanplaats op de openbare weg	Taxi's zonder vaste staanplaats op de openbare weg
1950	73	47
1951	72	51
1952	71	50
1953	69	47
1954	69	46
1955	65	40
1956	64	45
1957	64	47
1958	50	53
1959	51	52
1960	50	53

Die vaste staanplaatsen op de openbare weg waren in het begin van de jaren vijftig: Sint-Pietersstation (18 auto's), Korenmarkt (18), Zuidstation (10, Dampoortstation (8), Heuvelpoort (3), H. Kerstkerk (3), Begijnhoflaan, standbeeld Guislain (3), Sint-Annakerk (3), Koophandelplein (4), E. Van Beverenplein (3).

De taxi's met vaste staanplaatsen op de openbare weg leveren de stadskas jaarlijks 600.000 fr. op; die zonder vaste staanplaats 50.000 fr.

De grote bedrijven rijden met twee soorten huurrijtuigen: grote en kleine. Cita: Plymouth en Symca Aronde. Gent Tax: Chevrolet Bel Air en Renault 4PK.

Er zijn twee tarieven. Tarief I: binnen de perimeter of stadsgrenzen: Tarief II: buiten de perimeter en van 0.30u tot 6u, zowel binnen als buiten de perimeter. De tarieven zijn sedert het begin van de jaren '50 niet veel veranderd: de ingebruikstelling kost 5fr.: de kleine voertuigen rijden aan 6,35fr per km, de grote aan 7fr. per km. in Tarief I; het dubbele in Tarief II.

De lonen zijn aan de lage kant, maar dat wordt voor een deel goedge maakt door de fooien, die niet in de kilometerprijs zijn inbegrepen. Marcel spreekt daar nooit over, maar ik heb moeder al herhaaldelijk horen zeggen dat hij meer verdient met wat hij aan fooien krijgt dan met wat hij van de baas als loon ontvangt.

Tot het begin van deze eeuw reden er uiteraard geen taxi's in de stad, wel huurkoetsen of vigilanten. Het station aan het Graaf van Vlaanderenplein was een belangrijke staanplaats. In 1839 waren er 39 personen die huurkoetsen bezaten. Een rit met een vigilante kostte 1fr.; 's nachts minimum 1,5fr, de fooi voor de koetsier niet inbegrepen.

Zou er nog nooit een uitvoerige studie zijn gemaakt over de huurkoetsen en taxi's in de stad?

Je kunt behoorlijk ver in de tijd teruggaan, je zou de gemeentereglementen, de prijzen, de fooien en de drinkgewoonten van de koetsiers kunnen napluisen... en waarschijnlijk bestaan er tal van verhalen en anekdotes over het leven en de belevenissen van de koetsiers en chauffeurs. Een bekwaam interviewer (een fles onder de arm kan helpen) zou in staat moeten zijn heel wat uit Marcel los te peuten. Ongeletterde mensen van moeders generatie zouden zeggen dat je daar dikke boeken kunt over schrijven, maar ik vrees dat ze het mis hebben en dat ze daar niet toe in staat zijn: na anderhalve bladzijde zijn ze uitverteld. Boeken schrijven is een bezigheid van mensen die kunnen kijken en luisteren en een en ander in hun geest weten te ordenen.

dinsdag 8 november 1960

De Wet De Taye te Gent.

Na de Tweede Wereldoorlog was de situatie wat woongelegenheid betreft in ons land zo mogelijk nog dramatischer dan na de Eerste Wereldoorlog: zware oorlogschade, geen privé-initiatief wegens te hoge bouwkosten; geldgebrek bij de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen. Gevolg: in 1950

telde Gent nog steeds 755 houten noodwoningen, 26 woonschepen, 30 woonwagens, 1500 onverbeterlijke krotwoningen, die niet onbewoonbaar werden verklaard bij gebrek aan nieuwe woningen; 389 beluiken met 5.326 woningen. In 1950 kostte een nieuwe arbeiderswoning, de grond inbegrepen, 250.000 fr. en zou een normale huurprijs 800 fr hebben moeten bedragen... wat voor veel arbeidersgezinnen en beluikbewoners totaal onbetaalbaar was.

In het midden van de jaren vijftig breekt voor de huisvestigingsmaatschappijen een periode van intense bouwactiviteit aan en op verschillende plaatsen in de stad worden grote saneringsplannen (wijk Briel-Tichelrei) en bouwprojecten gerealiseerd: Eiland Malem, Steenakker, Neermeersen, Verpleegsterstraat, Meulestede, Groene Briel, Watersportbaan.

De Wet De Taye (29 mei 1948) deed een beroep op het particulier initiatief en moedigde het aan door premies voor al diegenen die een woning wilden bouwen die aan bepaalde normen inzake woonoppervlakte voldeed.

Het aantal gezinshoofden in de 12 wijken van de stad Gent, die een bouwpremie hebben ontvangen:

1950: 103	1956: 70
1951: 128	1957: 51
1952: 116	1958: 60
1953: 108	1959: 37
1954: 117	1960: 41
1955: 89	

De meeste premies (283) werden uitbetaald aan gezinshoofden van de 9e wijk (Koning Albertlaan, Koningin Maria Hendrikaplein, Sint-Denijslaan...) en de 6e wijk (253) d.i. Ekkergem en Malem.

Opvallend: in 4e wijk (o.a. Sint-Lievenspoortstraat) heeft alles samen slechts één gezinshoofd in 1950 een bouwpremie ontvangen.

Van 1948 tot 1963 werden er in totaal 254.787 bouwpremies verleend. Daarvan gingen er 170.948 naar Vlaanderen, 55.669 naar Wallonië en 28.170 naar Brussel. Van de Belgen zijn het dus vooral de Vlamingen die met een baksteen in hun maag geboren zijn.

donderdag 10 november 1960

In de vooravond met moeder een bezoek gebracht aan haar tante Amélie. Die woont hier niet ver vandaan in een beluikhuisje van de cité Luizengevecht.

Tante Amélie is in 1870 geboren, ze is dus 90 jaar oud, maar ze is nog flink te been. Het is de enige nog levende zuster van moeders vader Francis. Haar echtgenoot, die ook nog in leven is en onmiddellijk opvalt met zijn lange grijze baard, is geboren te Zeveneken en enkele jaren jonger. Een fabrieksarbeider, net als iedereen. Hij heet Henri, maar iedereen noemt hem "De Kei". Die bijnaam heeft hij vooral te danken aan zijn gierigheid en schraapzucht. In de jaren dat

tante Amélie uit werken ging, was het eerste wat hij vroeg toen ze 's zaterdags thuiskwam, waar de centen waren die ze had verdiend. Toen hij met pensioen was, ging hij iedere dag vroeg in de morgen naar de groentemarkt om er alles samen te rapen wat gedeukt of half rot en bijgevolg onverkoopbaar was en dat bracht hij mee naar huis en verkocht hij aan de bewoners van het Luizengevecht. Behalve twee dochters hebben tante Amélie en De Kei ook drie zonen. Een van hen heet Kamiel. Moeder heeft hem in haar jeugd zeer goed gekend omdat hij in de jaren dertig in Kluizen woonde en met zijn auto vaak het ouderlijk café in Evergem bezocht.

Kamiel Weewauters, geboren in 1889 toen zijn vader De Kei nog maar amper 15 jaar oud was, die van beroep fietsenmaker was en op een fiets de onwaarschijnlijkste kunsten kon vertonen, was bovendien een heel behendig en snel schaatser. In 1919-1920, de jaren na de Eerste Wereldoorlog dat iedereen wapens bezat, heeft hij deel uitgemaakt van de beruchte dieven- en moordenaarsbende Van Hoe en Verstuyft en hij is daar in 1924 op het "proces van de eeuw" voor het Assisenhof voor veroordeeld tot levenslange dwangarbeid. Wat een heel zware, veel te zware straf was, want eigenlijke misdaden en zeker moorden heeft hij niet gepleegd. Die lange termijn gevangenisstraf heeft hij, gelukkig voor hem, niet helemaal moeten uitzitten. Na zes jaar en elf maanden hebben ze hem vrijgelaten.

Het is daar in het kleine huisje van tante Amélie wel een tamelijk ordeloze en smerige boel.

Was ze moeders moeder dan zou ze hier zonder enige twijfel alle weken grondig komen schoonmaken. Vermits Amélie zelf twee dochter heeft, moet moeder zich daar niet mee bemoeien. Toen ons koffie werd aangeboden, hebben we daar wel voor bedankt. Er stonden een koffiekant op de stoof en een paar smerige koppen op tafel en het zou zeker de bedoeling geweest zijn ons in die koppen een geut koffie in te schenken. Vriendelijk bedankt. Liever niet. Tante Amélie, een klein mager vrouwtje, helemaal in het zwart gekleed en met een vieze schort voorgebonden, heeft levendige, smalle oogjes en een streepje mond, maar ze is helder van geest, herinnert zich nog nagenoeg haar hele levensverhaal en dat van haar familieleden en ze hoeft niet naar woorden te zoeken om daar boeiend en kleurrijk over te vertellen. Ze loopt krom van een leven lang labeuren en kinderen en kleinkinderen opvoeden. Ze heeft haar plaats in de hemel ruimschoots verdiend.

Op de terugweg naar huis heb ik dadelijk tegen moeder gezegd dat het een heel interessant mensje is, dat ze nog zeer veel weet en dat vlot onder woorden kan brengen... en als ze van plan is haar nog eens te bezoeken, wil ik gaarne mee om haar verder te horen vertellen. Ik ken geen andere mensen die zo oud zijn als zij... iemand die als dertigjarige de eeuwwisseling heeft meegemaakt en al 70 jaar was toen ik werd geboren, dat wordt toch stilaan iets heel uitzonderlijks.

Een mens zou die verhalen allemaal moeten kunnen opschrijven en haar vragen stellen om er echt het fijne van te weten... dat zou een brok van tientallen jaren sociale en economische geschiedenis tot leven brengen, uit de mond van iemand die het zelf allemaal heeft beleefd...

Als het niet wordt opgetekend, zal ze haar getuigenis met zich meenemen in haar graf en aldus zal ze voor altijd onherroepelijk uitgewist worden. Toch jammer dat er op die manier zoveel waardevolle informatie verloren gaat.

De Kei heeft iets onverstaanbaars gemompeld toen we binnenkwamen en verder heeft hij zo goed als geen woord meer gesproken. Hij zat trouwens te dommelen in zijn zetel naast de stoof. Wie weet was hij in zijn dromen niet nog maar eens zijn geld aan het tellen.

maandag 14 november 1960

Een uitzonderlijk en zwaar programma deze week. Vandaag krijgen we het bezoek van en verbroederen we met studenten van de Vrije Universiteit van Amsterdam. Omdat er zoveel te gebeuren staat en het een heel leuke week lijkt te worden, zijn die mannen van plan hier tot vrijdag te blijven.

Morgen bezoeken we o.l.v. professor Strubbe de stad Brugge, de abdij van Ter Doest en brengen we ook nog een bezoek aan Damme. Woensdag is er in de voormiddag college van professor Van Werveke; in de namiddag staat de jaarlijkse Gravensteenstoet op het programma en 's avonds vindt het al even traditioneel jaarlijks studentenbal plaats.

Donderdag gaan zij die dat wensen, en vooral, zij die daar nog toe in staat zijn opnieuw op reis naar de Westhoek om er Veurne, Ieper en Poperinge te bezoeken. Vrijdag tenslotte staat er een college van professor Ganshof op het programma en wordt het bezoek van de Hollanders in de namiddag afgesloten met een stadswandeling door Gent en een bezoek aan de St.-Baafsabdij, geleid door professor Van Werveke.

donderdag 1 december 1960

Het huizenblok tussen het Belfort, het Stadhuis en de Sint-Niklaaskerk is afgebroken en opgeruimd. Aanvankelijk werd er beweerd dat er op die plaats een reusachtige building voor de administratieve diensten van de stad Gent opgetrokken zou worden. Een moord! Daarna hoopten sommige naïvelingen dat daar een mooi parkje met bloemen en struiken zou aangelegd worden. Mis poes! De werkelijkheid is veel pozaischer: het pleintje dat is ontstaan, wordt omgevormd tot een parking. Het zou toch zonde zijn parkeerruimte op te offeren aan een stukje valse romantiek!

Ik beweert niet dat ik een absoluut tegenstander ben van vernieuwingen, alhoewel... maar als je ziet in welk razend tempo er de laatste jaren bomen worden omgehakt, waterlopen worden gedempt of overweld en oude huizen worden

afgebroken (blijkbaar is dat de prijs van de geplande vernieuwingen), vraag ik me toch af of de tol niet te hoog is en of men wel de juiste keuze maakt. Gent is toch een fiere middeleeuwse stad... of moet straks alles weg en plat om plaats te maken voor buildings, autosnelwegen en parkeerpleinen?

donderdag 15 december 1960

Hier dichtbij de Blandijnberg, je moet maar het Sint-Pietersplein oversteken, net naast de O.L.Vrouw-Sint-Pieterskerk, is de Twee Kerkenstraat... en in die doodlopende straat die naar de Schelde loopt, is er een gewelfde ruimte onder de kerk, het atelier en theater van schilder en mimespeler M.A.J. Hoste. Het theater is er sinds 1952.

Het Sabbatini pantomime-theater is wellicht een van de kleinste theaterruimten van het land: er kunnen niet meer dan 60 toeschouwers naar binnen. Toen na afloop van een vertoning aan Hoste eens werd opgemerkt dat het toch spijtig is dat zijn theater niet een paar meter groter is, antwoordde hij "Neen, het is juist groot genoeg." Na iedere voorstelling wordt het theater opgeruimd en tot schildersatelier omgevormd.

M.A.J. Hoste is als schilder een leerling van de academie en van Karel Van Belle, die vorig jaar is overleden en die in de periode van het interbellum met zijn mooie vrouwen zo en vogue was dat welhaast iedere Gentse burger een Van Belle aan de muur had hangen. De thematiek van Hoste ligt in dezelfde lijn, maar is toch enigszins anders: naakten, clowns, bijbelse verhalen, folklore, sprookjes, ballerina's. Hij heeft zelf ook verscheidene leerlingen opgeleid. Als mimespeler geniet hij een grote faam en wordt hij de Belgische Marcel Marceau genoemd, en hij schrijft zelf zijn pantomimes.

najaar 1997

Dit dagboek van de jaren vijftig is niet op het moment zelf maar veertig jaar later, in het midden van de jaren negentig, tot stand gekomen. Ik heb in de jaren vijftig wel zeer veel in me opgenomen en in mijn herinnering bewaard, maar als twintigjarige en zeker als tienjarige was ik zeker niet in staat geweest dat in geschreven woorden weer te geven.

De bedoeling was dubbel: een persoonlijke levensfase in woorden reconstrueren en tegelijk een beeld ophangen van wat er zich in de stad Gent zoal heeft afgespeeld.

Mijn historisch geweten heeft er nauwlettend op toegezien dat ieder feit en iedere gebeurtenis op hun juistheid kunnen worden nagegaan. Bij de uitwerking is de wit-zwart herinnering weliswaar ingekleurd, maar niets is vertekend en fantasie is er nauwelijks aan te pas gekomen.

En toch kan ik me niet van de indruk ontdoen dat datgene wat hier nu neergeschreven staat, de in woorden omgezette herinneringen, nu volledig de plaats

heeft ingenomen van datgene wat veertig jaar geleden in werkelijkheid is gebeurd. Heb ik weliswaar de indruk dat het allemaal precies zo is geweest, maar kan het best zijn dat de herinnering en de indruk-van-nu niet precies samenvalt met het echte gebeuren-van-toen.

Van de mensen die in dit dagboek een rol of hoofdrol spelen, zijn er in 1997 reeds velen lang tot heel lang overleden. En Antoine is uiteraard Scheutist geworden... maar hij heeft het land nooit verlaten en heeft zich in West-Vlaanderen gevestigd.

Daniël VAN RYSSEL
